

Årsregnskap for Konverteringsfondet 2021

Styrets kommentarer til årsregnskapet

Formål

Konverteringsfondet i Lånekassen ble opprettet 1. november 2002. Kunnskapsdepartementet har forvaltningsansvaret for fondet, og forvaltningen er delegert til Statens lånekasse for utdanning.

All støtte til studenter i høyere utdanning og andre grupper som omfattes av samme forskrift for utdanningsstøtte utbetales som lån, og en andel av lånet kan konverteres til stipend etter fullført utdanning. For å sikre at midler øremerkes for omgjøring fra lån til stipend i hele den mulige omgjøringsperioden, er det etablert et Konverteringsfond som skal ivareta Lånekassens finansieringsbehov i forbindelse med ordningen.

Fondet administreres av Lånekassen, og fondet legger fram eget regnskap.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Kunnskapsdepartementet i Hovedinstruks for økonomiforvaltningen i Statens lånekasse for utdanning. Styret mener at regnskapet gir et dekkende bilde av Konverteringsfondets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurdering av vesentlige forhold ved årsregnskapet

Fondets kapital på 9 781 mill. kroner er et uttrykk for de estimerte fordringene som ligger i kundenes forskriftsfestede rett til konvertering av studielån til stipend etter avlagt eksamen. Det er gjennomført konverteringer på til sammen 7 202 mill. kroner i 2021. Det er ingen vesentlige forhold å bemerke.

Revisjon

Iht. § 19 i utdanningsstøtteloven reviderer Riksrevisjonen Lånekassens regnskap og forvaltning.

Revisjonsberetning for Lånekassen og for Konverteringsfondet utstedes fra Riksrevisjonen senest 1. mai 2022. Revisjonsberetningen er ikke lenger underlagt utsatt offentlighet. Dette betyr at revisjonsberetningen og all underliggende korrespondanse knyttet til den finansielle revisjonen er offentlig informasjon fra dette tidspunkt.

Oslo 04.03.2022
I styret for Konverteringsfondet

Seunn Smith-Tønnessen
leder

Dag Arne Kristensen
nestleder

Vegard Iversen
medlem

Wenche Jakobsen
medlem

Brit Solem
medlem

Erik Storø
medlem

Signe Margarethe Krüger Birks
medlem

Simen Oftedal
medlem

Bevilgningsrapportering med noter

Prinsippnote for bevilgningsrapporteringen

Bakgrunn

Årsregnskapet for Konverteringsfondet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten (bestemmelsene). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.6, og nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115, punkt 8.

Konverteringsfondet ble opprettet 1. november 2002, jf. Budsjett-Innst.S.nr. 12 (2001–2002), St.prp.nr. 1 (2001–2002) og St.prp.nr. 1 Tillegg nr. 4 (2001–2002). Fondet er et selvstendig fond med egne statutter og eget regnskap, se fondsregnskapet.

Fondet har eget regnskapsførernummer i statsregnskapet, men er ikke et eget rettssubjekt.

Et statlig fond er en formuesmasse (kapital) som regnskapsmessig er adskilt fra statens øvrige midler, og der anvendelsen er bundet til et nærmere fastsatt formål med varighet utover ett budsjettår.

Fond har en forenklet rapportering til statsregnskapet. Betalingsformidling skal skje gjennom statens konsernkontoordning og likvidene skal oppbevares på oppgjørskonto i Norges Bank. Beholdninger på oppgjørskonto overføres til nytt år. Kapitalen er ikke rentebærende.

Bevilgningsrapporteringen

Øvre del av oppstillingen i bevilgningsrapporteringen viser hva som er rapportert i likvidrapporten til statsregnskapet. Likvidrapporten viser fondets saldo og likvidbevegelser på fondets oppgjørskonto i Norges Bank. Alle finansielle eiendeler og forpliktelser som fondet er oppført med i statens kapitalregnskap vises i oppstillingens nedre del.

Oppstilling av bevilgningsrapporteringen for 2021

Beholdninger rapportert i likvidrapport

	Note	2021
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank		8 487 546 472
Endringer i perioden	A	1 293 734 119
<i>Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges bank</i>		9 781 280 591

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	Note	2021	2020	Endring
640203	Ordinære fond (eiendeler)	A	9 781 280 591	8 487 546 472	1 293 734 119
810203	Beholdninger på konto(er) i Norges Bank	A	9 781 280 591	8 487 546 472	1 293 734 119

Note A Tildelinger av midler til fondet i regnskapsåret

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Årets tildelinger
2410	Statens lånekasse for utdanning	50	Avsetning til utdanningsstipend	8 496 390 000

Fondets formål

Studenter i høyere utdanning og andre grupper som omfattes av samme forskrift for utdanningsstøtte har, fra studieåret 2002–2003, rett til fortløpende å få omgjort en andel av sitt studielån til stipend ved gjennomført, bestått eller avlagte eksamener. Konverteringen av lån til stipend skjer på grunnlag av gjeldende forskrifter om tildeling av utdanningsstøtte på tidspunktet for eksamen.

Finansieringsgrunnlag

Fondets kapital er et uttrykk for de estimerte fordringene som ligger i kundenes forskriftsfestede rett til konvertering av lån til stipend etter avlagt eksamen. Kapitalen bevilges årlig over statsbudsjettet under kap. 2410 – Statens lånekasse for utdanning, post 50 – Avsetning til utdanningsstipend, og bygger på prognoser for tildelt studiestøtte, beståtte eksamener og andel med inntekt eller formue over fastsatte grenser for å få maksimalt stipend.

Fra og med høsten 2019 kom det endringer i omgjøringsordningen som påvirker fremtidig finansiering av fondet. Endringen berører alle søkere som får støtte til høyere utdanning f.o.m. undervisningsåret 2019-2020. I den nye ordningen er omgjøring knyttet til oppnådd grad, i tillegg til bestått eksamen. Studenter i høyere utdanning kan få inntil 25 prosent av basislånet gjort om til stipend på grunnlag av bestått eksamen, og inntil 15 prosent omgjort til stipend på grunnlag av fullført grad. Elever og studenter i såkalt «annen utdanning» beholder den gamle ordningen der inntil 40 prosent av basislånet kan bli gjort om til stipend ved fullført eksamen. Lån som er gitt t.o.m. undervisningsåret 2018-2019 vil bli gjort om til stipend etter de gamle reglene.

De nye endringene påvirker omgjøringer som er belastet fondets regnskap fra og med 2020. Ettersom deler av konverteringen for studenter i høyere utdanning fra og med høsten 2019 avhenger av avlagt grad, fører det til at en lavere andel lån vil bli gjort om til stipend i årene framover.

Samlet fradrag som følge av kontroll av opplysninger om inntekt og formue, manglende eksamensresultater, og utdanning som ikke er benyttet i en grad var i 2021 på 22,6%.

Kunnskapsdepartementet innbetaler bevilgningen til fondets arbeidskonto som daglig gjøres opp mot Norges Bank.

Fra og med høsten 2013 kan kunden kreve at lånet konverteres i opptil fire år tilbake i tid, regnet fra det kalenderåret Lånekassen mottar de endelige eksamensresultatene fra søker, og i opptil fire år fremover i tid, regnet fra det kalenderåret eksamen er tatt. For undervisningsåret 2019–2020 ble forskriftene til utdanningsstøtteloven endret til også å omhandle den nye omgjøringsordningen som er knyttet til oppnådd grad. Fire-års reglene som gjelder for omgjøring ved fullført eksamen videreføres. I tillegg kan kunden kreve at lån omgjøres til utdanningsstipend på grunn av fullført grad i opptil åtte år tilbake i tid, regnet fra starten av det semesteret graden er fullført. Kunder som har fullført grad kan ikke kreve omgjøring til utdanningsstipend på grunn av fullført grad fremover i tid.

Det tar derfor noe tid før det er mulig å fastslå om avsetningen i fondet er korrekt i forhold til de fordringer som gjøres gjeldende.

I 2020 ble det vedtatt tiltak i forbindelse med covid-19 pandemien. Studenter og elever over 18 år som hadde nedgang i arbeidsinntekt som følge av utbruddet av covid-19, fikk våren 2020 tilbud om et tilleggslån med mulig omgjøring til stipend. Vilkår for å få dette tilleggslånet var at søker hadde mottatt støtte etter 1. mars 2020, og søker måtte i egenerklæring bekrefte nedgang i inntekt pga. koronapandemien i hele eller deler av perioden 1. mars 2020 til 30. juni 2020. For å få omgjøring fra tilleggslån til stipend må søker på nytt dokumentere nedgang i inntekt fra arbeidsgiver. For alle aktuelle kunder gjøres en kontroll mot inntekt. Vedtatt tiltak i forbindelse med covid-19 pandemien i 2020, ble videreført i 2021. Søker må i egenerklæring bekrefte nedgang i inntekt pga. koronapandemien i hele eller deler av perioden fra og med 16. juni 2020 til og med 30. juni 2021.

Forvaltning av fondet

Lånekassen gjennomfører konverteringen for den enkelte kunde på basis av eksamensresultater og oppnådd grad innrapportert fra lærestedene. Utgiftene forbundet med å omgjøre lån til stipend dekkes inn ved en samlet månedlig belastning av Konverteringsfondet.

Frem til og med høstsemesteret 2012 ble lån konvertert til stipend ved bestått eksamen. Tildelt utdanningsstipend ble deretter behovsprøvd på grunnlag av kundens formue og personinntekt/trygd. Ved høy inntekt i forhold til de grenser som var fastsatt i regelverket ble lån som var konvertert til stipend omgjort tilbake til lån.

For utdanning som er bestått fra og med vårsemesteret 2013 gjennomføres konvertering av lån til stipend etter at Lånekassen har mottatt opplysninger om inntekt og formue fra Skatteetaten for det året studenten mottok støtte.

Både omgjøring fra lån til stipend og fra stipend til lån føres på en interimspost i Lånekassens regnskap. Posten gjøres opp netto mot fondet i påfølgende regnskapsperiode.

Fondsregnskap med noter

Prinsippnote for fondsregnskapet

Fondsregnskapet tilsvare oppstillingen av virksomhetsregnskapet i årsregnskapet for statlige virksomheter.

Fondsregnskapet til Konverteringsfondet føres etter kontantprinsippet. Det vil si at fondets inntekter og utgifter regnskapsføres på tidspunktet for innbetaling eller utbetaling.

Resultatoppstillingen inneholder alle overføringer til og fra Konverteringsfondet i regnskapsåret. Periodens resultat er forskjellen mellom overføring til fondet og overføring fra fondet. Resultatet er overført til opptjent fondskapital i balanseoppstillingen.

Resultat for Konverteringsfondet 2021

	Note	2021	2020
Tilskudd fra Kunnskapsdepartementet	1	8 496 390 000	7 981 047 000
Netto betalt til Lånekassen	2	- 7 202 655 881	- 7 015 879 801
Periodens resultat		1 293 734 119	965 167 199
Overføring til opptjent fondskapital		- 1 293 734 119	- 965 167 199

Balanse for Konverteringsfondet 2021

	Note	2021	2020
Eiendeler			
Oppgjørskonto i Norges Bank		9 781 280 591	8 487 546 472
Sum eiendeler		9 781 280 591	8 487 546 472
Fondskapital og gjeld			
Opptjent fondskapital	3	9 781 280 591	8 487 546 472
Sum fondskapital og gjeld		9 781 280 591	8 487 546 472

Noter til fondsregnskapet 2021

Note 1 – Tilskudd til fondet

Årlig bevilges en avsetning til fremtidig konvertering av studielån under kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 50 Avsetning til utdanningsstipend. I 2021 var bevilgningen på 8 496 mill. kroner. Kunnskapsdepartementet utbetaler denne bevilgningen til fondets konto i Norges Bank. Bevilget beløp for 2020 var på 7 981 mill. kroner.

Note 2 – Konvertering av lån til stipend

For undervisningsåret 2020–2021 heter det i forskriftene til utdanningsstøtteleven, § 76, første ledd: *«Søkere som ikke bor sammen med foreldrene, kan få deler av basislånet omgjort til utdanningsstipend etter reglene i § 77 og 78»*. Videre står det i § 76, tredje ledd: *«For at basislånet skal kunne gjøres om til utdanningsstipend, skal de faglige resultatene være oppnådd etter at søkeren har fått lån og stipend etter del 3 for første gang, og i en utdanning som gir rett til lån og stipend»*.

I forskriftene til utdanningsstøtteleven, § 77 står det: *«En søker som består studiepoeng eller tilsvarende i universitets- og høyskoleutdanning, får inntil 25 prosent av basislånet gjort om til utdanningsstipend. Søkere i andre utdanninger får inntil 40 prosent av basislånet gjort om til utdanningsstipend. Antall beståtte studiepoeng eller tilsvarende avgjør hvor stor del av basislånet som blir gjort om til utdanningsstipend. Det kan gis omgjøring for inntil 60 studiepoeng eller tilsvarende per studieår»*. Videre står det i § 78: *«En søker som består en grad i universitets- og høyskoleutdanning, får inntil 15 prosent av basislånet gjort om til utdanningsstipend. Basislånet gjøres om for det antall semestre graden er normert til»*.

Det er først mulig å danne seg et bilde av samlet omgjort eller konvertert beløp i perioden i forbindelse med periodeavslutningen ved utløpet av hver måned. Dette innebærer at det alltid vil være en forskyvning på en måned mellom bokført belastning i Lånekassens regnskap og den tilsvarende debitering av Konverteringsfondet, som skjer i måneden etter.

For utdanning som ble bestått til og med høstsemesteret 2012, ble omgjøring gitt for de siste semestrene først, regnet fra semesteret hvor eksamen var avlagt. Slike konverteringer kunne da omgjøres tilbake til lån dersom støttemottaker hadde for høy inntekt i perioden (kontroll av inntekt og formue). For utdanning som er bestått fra og med vårsemesteret 2013, gjennomføres omgjøringen på samme tid som behovsprøvingen etter kapittel 29. Omgjøring for eksamener tatt fra og med våren 2019 vil bli gjennomført kontinuerlig etter hvert som de individuelle fastsettelse av inntekts- og formuesskatt er klare. Dette betyr at omgjøring for 2021 kan gjennomføres allerede fra juni 2022.

I forbindelse med covid-19 pandemien, kunne kunder som fra og med våren 2020 fikk utbetalt tilleggslån, og som kunne dokumentere nedgang i inntekt pga. covid-19 pandemien, i hele eller deler av perioden 1. mars 2020 til 30. juni 2020, få omgjort deler av tilleggslån til stipend. Denne ordningen ble videreført i 2021, med omgjøring for søkere som i egenerklæring kunne bekrefte nedgang i inntekt pga. koronapandemien i hele eller deler av perioden fra og med 16. juni 2020 til og med 30. juni 2021.

I 2021 ble fondet belastet med 218 mill. kroner i omgjøring av tilleggslån til utdanningsstipend. I 2020 var omgjøring tilleggslån på 1,6 mill. kroner. Omgjøring av tilleggslån som ble gjennomført i desember 2021 blir ikke belastet fondet før i 2022.

Tall i nedenstående tabell er netto utbetalt til Lånekassen i 2021.

Tabell 1: Utbetalt til Lånekassen i 2021, fordelt på utlån for de ulike årene lånet ble tildelt:

Tildelingsår	Omgjøring eksamen	Omgjøring grad	Omgjøring tilleggslån	Utbetalt til Lånekassen Totalt i 2021
2002	3 300	0	0	3 300
2003	25 200	0	0	25 200
2004	161 166	0	0	161 166
2005	196 403	0	0	196 403
2006	208 063	0	0	208 063
2007	192 851	0	0	192 851
2008	222 822	0	0	222 822
2009	254 926	0	0	254 926
2010	284 250	0	0	284 250
2011	557 083	0	0	557 083
2012	910 729	0	0	910 729
2013	1 565 399	0	0	1 565 399
2014	3 909 647	0	0	3 909 647
2015	7 217 909	0	0	7 217 909
2016	65 298 388	0	0	65 298 388
2017	143 898 104	0	0	143 898 104
2018	310 757 185	0	0	310 757 185
2019	1 150 813 042	283 307 211	288 000	1 434 408 253
2020	4 157 637 458	856 858 745	218 088 000	5 232 584 203
Totalt	5 844 113 925	1 140 165 956	218 376 000	7 202 655 881

I tabellen er det oppført 288 000 kroner i omgjøring tilleggslån på opptjeningsår 2019. Dette er omgjøring tilleggslån som ble gitt våren 2020 til studenter som hadde ett avvikende semester fra det som er standard. Disse studentene hadde ett høstsemester som gikk fra 16.09.2019 til 15.03.2020. Når tilleggslånet ble gitt våren 2020 havnet omgjøringen for disse studenter på høstsemesteret 2019 som gikk til 15.03.2020.

Konverteringer gjennomført i desember 2021 er ikke belastet fondet, og inngår derfor ikke i tallene over. Lånekassen har ikke ennå mottatt alle eksamensresultater for de aktuelle semestrene. Andelen av utlån som konverteres øker fra måned til måned. I 2020 ble det utbetalt 7 016 mill. kroner.

Note 3 Opptjent fondskapital

Fondets kapital ved utgangen av året var på 9 781 mill. kroner. Dette beløpet er den estimerte fordring på staten som ligger i kundenes forskriftsfestede rett til konvertering av studielån til stipend etter fullført utdanning. I de samlede forpliktelsene ligger det ett fradrag på 22,6% på grunn av kontroll av opplysninger om inntekt og formue fra Skatteetaten, manglende eksamensresultater, og utdanning som ikke er benyttet i en grad. Fondets samlede forpliktelser økte med 1 294 mill. kroner fra 2020 til 2021. Dette skyldes i hovedsak økt bevilgning fra Kunnskapsdepartementet som følge av ordningen med omgjøring av tilleggslån som ble innført fra og med våren 2020, i forbindelse med covid-19 pandemien. Bevilgningen økte med 515 mill. kroner fra 2020 til 2021. Fra 2020 til 2021 var reduksjonen i omgjøringer for eksamen på 930 mill. kroner. Gradsomgjøringer økte med 900 mill. kroner fra 2020 til 2021, og omgjøring av tilleggslån økte med 217 mill. kroner fra 2020 til 2021.

Utdanning som ble bestått fra og med kalenderåret 2013 ble ikke omgjort før Lånekassen fikk opplysninger om inntekt og formue fra Skatteetaten for det året studenten mottok støtte. Fra og med 2018 tilbyr Skatteetaten kontinuerlig henting av individuelle fastsettelse. Dette betyr at omgjøringer for 2021 kan gjennomføres allerede i juni 2022, når de første fastsettingene er klare.

Følgende oversikt synliggjør hvor mye som har blitt avsatt til Konverteringsfondet hvert år, hvor mye av dette som ved utgangen av 2021 har blitt utbetalt for å finansiere omgjøringen av lån til stipend fordelt på avsetningsår, samt hva som står igjen for å finansiere fremtidige omgjøringer for det enkelte års avsetning.

Tabell 2: Akkumulerte utbetalinger til Lånekassen fordelt på avsetningsår.

År	Akkumulerte utbetalinger eksamen	Akkumulerte utbetalinger grad	Akkumulerte utbetalinger tilleggslån	Akkumulerte utbetalinger Totalt pr. 31.12.21	Tilskudd fra KD	Rest
2002	375 891 926	0	0	375 891 926	-353 000 000	-22 891 926
2003	1 537 345 881	0	0	1 537 345 881	-1 482 200 000	-55 145 881
2004	2 837 557 259	0	0	2 837 557 259	-3 126 000 000	288 442 741
2005	4 134 281 627	0	0	4 134 281 627	-4 377 774 000	243 492 373
2006	4 086 855 254	0	0	4 086 855 254	-4 379 980 000	293 124 746
2007	4 076 661 824	0	0	4 076 661 824	-4 124 900 000	48 238 176
2008	4 039 178 822	0	0	4 039 178 822	-4 098 600 000	59 421 178
2009	4 366 418 728	0	0	4 366 418 728	-4 288 300 000	-78 118 728
2010	4 786 373 149	0	0	4 786 373 149	-3 105 278 000	-1 681 095 149
2011	5 123 201 382	0	0	5 123 201 382	-4 845 681 000	-277 520 382
2012	5 370 257 968	0	0	5 370 257 968	-5 173 731 000	-196 526 968
2013	5 474 442 072	0	0	5 474 442 072	-5 454 768 000	-19 674 072
2014	5 783 317 161	0	0	5 783 317 161	-5 489 354 000	-293 963 161
2015	6 093 944 569	0	0	6 093 944 569	-5 920 416 000	-173 528 569
2016	6 407 321 504	0	0	6 407 321 504	-6 195 640 000	-211 681 504
2017	6 750 664 753	0	0	6 750 664 753	-6 588 778 000	-161 886 753
2018	6 985 425 940	0	0	6 985 425 940	-7 054 577 000	69 151 060
2019	6 002 771 366	523 368 020	288 000	6 526 427 386	-7 234 618 000	708 190 614
2020	4 157 637 458	856 858 745	219 688 000	5 234 184 203	-7 981 047 000	2 746 862 797
2021	0	0	0	0	-8 496 390 000	8 496 390 000
	88 389 548 645	1 380 226 765	219 976 000	89 989 751 409	-99 771 032 000	9 781 280 591

I tabellen er det oppført 288 000 kroner i omgjøring tilleggslån på opptjeningsår 2019. Dette er omgjøring tilleggslån som ble gitt våren 2020 til studenter som hadde ett avvikende semester fra det som er standard. Disse studentene hadde ett høstsemester som gikk fra 16.09.2019 til 15.03.2020. Når tilleggslånet ble gitt våren 2020 havnet omgjøringen for disse studenter på høstsemesteret 2019 som gikk til 15.03.2020.